

Amsterdamprijs Toneelgroep Amsterdam manifesteert zich onder Van Hove nadrukkelijk in het buitenland

‘Beloning voor het vertoonde spel’

We stellen de negen genomineerden voor de Amsterdamprijs voor de Kunst, de grootste Amsterdamse cultuurprijs, aan u voor. Vandaag: Ivo van Hove en Toneelgroep Amsterdam.

CHRISTJAN KNIJFF

Toneelgroep Amsterdam is terug uit Barcelona, waar het gezelschap deze zomer voor het eerst heeft gespeeld. “Niemand kent daar Gijs Scholten van Aschat, Marieke Heebink of mij,” zegt directeur Ivo van Hove. “We worden dan echt beoordeeld op kwaliteit. En het was niet het gemakkelijkste stuk dat we daar speelden: *Romeinse tragedies* van Shakespeare. Die voorstelling duurt zes uur, en is in het Nederlands.”

Het was een succes, volgens Van Hove. Voor de première waren zo’n vierhonderd kaarten gereserveerd, maar de belangstelling voor de daaropvolgende voorstellingen leek tegen te vallen. Leek. Want na de première volgden al snel honderden reserveringen. Dat kan volgens hem niet anders dan een beloning zijn voor het vertoonde spel.

Onder leiding van Van Hove (55) manifesteert Toneelgroep Amsterdam zich nadrukkelijk buiten de landsgrenzen. “Van al onze voorstellingen per jaar is 25 tot 28 procent in het buitenland. Toen ik in 2001 aantrad en vertelde dat we ook in andere landen zouden gaan spelen, dachten veel acteurs: Waar is dat nou voor nodig? Nu is het bijna andersom. Ze kunnen bijna niet wachten om weer naar het buitenland te gaan.”

Daarmee wil hij niet zeggen dat zijn gezelschap zich te goed voelt voor Amsterdam. Zeker niet, want de nominatie voor de Amsterdamprijs in de categorie ‘Grote culturele prestatie’ ziet hij als erkenning voor zijn beleid. “Meer dan vijftig procent van onze voorstellingen is in Amsterdam. Dat percentage is nog nooit zo hoog geweest.”

“Maar de voorstellingen in het buitenland zijn wel belangrijk. Niet alleen voor de internationale waardering, maar ook financieel. Als wij in Nederland spelen – maar buiten Amsterdam – betalen we zelf het vervoer en de hotels. Als we bijvoorbeeld naar Londen gaan, wordt dat alle-

maal betaald. En de zalen zijn uitgekocht, wat gunstig is voor ons. In Nederland krijgen we een deel van de kaartopbrengst.”

Spelen in het buitenland brengt dus meer op. Dat is in deze tijden van bezuinigingen en de politieke roep om meer cultureel ondernemerschap niet onbelangrijk. Ook Toneelgroep Amsterdam is gekort op de subsidie, maar Van Hove wil daar niet over klagen. Hij zegt dat het voor hem een reden is om naar andere inkomstenbronnen te zoeken. Die heeft hij onder andere gevonden in tientallen maecenassen: particulieren die de komende vier jaar gezamenlijk garant staan voor zo’n 400.000 euro per jaar.

Overigens benoemde de gemeente in haar hoofdlijnennotitie Toneelgroep Amsterdam wel als ‘één van de dertien instellingen met een iconische waarde voor de stad’. Van Hove: “Dat is voor mij persoonlijk heel belangrijk geweest. Daarmee komen wij op gelijke voet te staan met een instelling als het Concertgebouworkest, een gezelschap uit Amsterdam van nationale en internationale allure.”

De Raad voor Cultuur noemde Toneelgroep Amsterdam in het advies over de subsidies voor de periode 2013 tot en met 2016 ‘op elk artistiek vlak van hoge kwaliteit’ en benadrukte dat het gezelschap ‘beschikt over **‘Meer dan vijftig procent van onze voorstellingen is in Amsterdam’**

een uitnemend acteursensemble’. Toch zijn vorig jaar wel onder anderen Fedja van Huêt, Barry Atsma en Jacob Derwig vertrokken.

Van Hove betreurt hun besluit. “Zie het als een voetbaltroef. Daar gaan ook spelers weg, maar er komen altijd anderen voor in de plaats. Dit seizoen is onder anderen Ramsey Nasr erbij gekomen, met wie ik al een tijd in gesprek was. Ik wilde weten wat zijn plannen waren als hij geen Dichter des Vaderlands meer zou zijn. Vol-

gende week is hij voor het eerst te zien in *Lange dagreis naar de nacht* van Eugene O’Neill.”

“Maar natuurlijk vind ik het jammer dat een paar acteurs vertrokken zijn. Zij wilden zich volledig op film gaan richten en dat is hun goed recht. Ik praat wel altijd een paar keer met ze over de reden van hun vertrek. Maar meestal weet ik al genoeg als ze in de deuropening van mijn kantoor staan en zeggen: Ik wil je even spreken.”

De jury van de Amsterdamprijs roemt Van Hove om zijn repertoirekeuze, die tot spraakmakende voorstellingen leidt. Een aanzienlijk deel van de stukken is gebaseerd op speelfilms van gerenommeerde regisseurs, zoals *Rocco en zijn broers* van Luchino Visconti en *Scènes uit een huwelijk* van Ingmar Bergman.

Toch is dat volgens van Hove niet de reden voor het succes van Toneelgroep Amsterdam in het buitenland. “*Opening night* van filmregisseur John Cassavetes is misschien wel onze best lopende voorstelling. Denk je dat iemand ooit van hem heeft gehoord? Ja, misschien de filmfanaten. Maar ik durf wel te beweren dat er inmiddels meer mensen onze toneelbewerking hebben gezien dan de film.” Hij denkt eerder dat zijn internationale netwerk een rol speelt. “Als student ging ik al op en neer naar Parijs voor een voorstelling. In de loop der jaren heb ik veel mensen leren kennen. Maar weet wel: één gesprek met iemand stelt eigenlijk niets voor. Je moet contacten onderhouden. Stel dat ik nu zou vertrekken als directeur en mijn opvolger krijgt mijn adressenbestand, dan kan hij dat net zo goed weggooien. Je moet zelf een netwerk opbouwen.”

Denkt Van Hove er dan aan om binnenkort te stoppen? “Daar kan ik kort over zijn: Nee.”

De uitreiking van de Amsterdamprijs is op 29 augustus in Paradiso.

14

kunst & media

REUTERS/REUTERS
REUTERS/REUTERS

Ivo van Hove: 'Je moet zelf een netwerk opbouwen.'